

דברי תורה

מאת נ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו בסעודה שלישית שבת פרשת חיי שרה תש"פ לפ"ק

יוצא לאור ע"י מכון מעדני מלך וויען - גליון אלף ק"ל

בעיניהם, פרח נשמתה. וזהו ותמת שרה בקרית ארבע, שהמקום ההוא גרמה לה מיתתה.

*

אמנם אכתי צריך ביאור הלשון ששמעה 'בשורת' העקידה, כי בדרך כלל, על דבר טוב אומרים לשון בשורה, ועל דבר רע אומרים שמועה רעה, וכמו שנאמר במשנה (ברכות נד.) על בשורות טובות אומר ברוך הטוב והמטיב, ועל שמועות רעות אומר ברוך דיין האמת ע"ש. ולמה אמרו ששמעה 'בשורת' העקידה דייקא. ועוד יש להבין, הלא בודאי השכילה שרה לדעת, שאם לא היה דיבור מה' לאברהם לעשות כן, לא היה רשאי להרוג את יצחק ולהביא אדם לקרבן, ואם זהו רצון ה', בודאי שלא היתה מצטערת מזה עד שתפרח נשמתה ומתה.

וראיתי בשם הגה"ק בעל אמרי אמת זצ"ל, דאיתא במשנה (סנהדרין פט.) הכובש נבואתו [שלא אמרה, כגון יונה בן אמיתין וכו', מיתתו בידי שמים. ובגמרא תני תנא קמיה דרב חסדא הכובש את נבואתו לוקה. ופריך עלה מאן מתרי ביה, אמר אביי חבריה נביאי. ופריך מנא ידעי, אמר אביי דכתיב (עמוס ג-ז) כי לא יעשה ה' אלקים דבר כי

ותמת שרה בקרית ארבע הוא חברון וגו' (כג-ב). ברש"י על שם ארבע ענקים שהיו שם, אחימן ששי ותלמי ואביהם ע"כ. ולכאורה לאיזה צורך השמיענו שם המחוז שהיה קרית ארבע, ולא די באמרו ותמת שרה בחברון. עוד ברש"י, ונסמכה מיתת שרה לעקידת יצחק, לפי שעל ידי בשורת העקידה שנודמן בנה לשחיטה, וכמעט שלא נשחט, פרח נשמתה ממנה ומתה ע"כ. ולכאורה יש להבין הלא במעשה העקידה לא היו יחד אלא אברהם ויצחק לבד, כי אמר אל נעריו שבו לכם פה עם החמור (כב-ה). ואם כן מי ראה זאת שיוכל להודיע כן לשרה. ובמדרש תנחומא (וירא כג) כתוב, שהשטן אמר לה כך ע"ש.

ובשי"ך כתוב, שמעתי כשבא השטן ואמר לה היכן יצחק, אמר לו הלך עם אביו ללמדו מעשה הקרבן. אמר לה הוא הקרבן. לא האמינה לו, הלכה אצל אחימן ששי ותלמי, אמרה להם אתם ארוכים ורואים מרחוק, הביטו וראו אם תראו זקן הולך עם שלשה נערים. אמרו לה אנו רואים זקן אחד עוקד בחור אחד וסכין בידו, מיד מתה ע"כ. ומעתה אם לא היתה שרה נמצאת בקרית ארבע, מקום הארבעה הענקים, לא היתה מתה כי לא האמינה לדברי השטן, אבל כעת שהענקים הללו אמרו שראו זאת

קול רנה וישועה באהלי צדיקים

ברגשי גיל ושמחה ומתוך שבח והודי' להשי"ת, הננו מגוישים מעומקא דליבא, ברכת מזלא טבא וגדיא יאה, קדם עטרת ראשנו

~ כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ~

לרגל השמחה השרויה במעונו בתגלחת הנכד הילד מרדכי אברהם נ"ו בן לבנו הרה"ג רבי יהושע שליט"א

יהא רעווא שיזכה לשובע שמחות ורב תענוג ונחת דקדושה מכל יו"ח מתוך בריות גופא ונהורא מעליא עד ביאת גוא"צ בב"א.

הנביאים, רק כאשר הדבר ההוא שנעשה היא דבר שמוכן ה' לעשות לכללות העולם, אבל לא בדבר פרטי, כגון כאן שבאה הנבואה לאברהם שיתן ה' בן לשרה.

אמנם אחר מעשה העקידה, כאשר עמד אברהם בניסונו, בא שוב דיבור ה' אליו, בי נשבעתי נאום ה', כי יען אשר עשית את הדבר הזה ולא חשכת את בנך את יחידך, כי ברך אברכך והרבה ארבה את זרעך ככוכבי השמים וכחול אשר על שפת הים, וירש זרעך את שער אויביו' (כב-טז), שזהו נבואה הנוגע לכללות העולם, שהלכה בידוע שעשו שונא ליעקב, וכולם יהיו לעתיד נכנעים לישראל, וירש זרעך את שער אויביו, אם כן נבואה זו של אחר העקידה נתגלתה גם לשרה אמנו. כי בנבואה זו אמר ה' מה שהוא יעשה דבר הנוגע גם לבאי עולם, וזה מתגלה לכל הנביאים. ושם שמעה מה', יען אשר עשית את הדבר הזה ולא חשכת את בנך את יחידך', שמשמעו הוא שהקריב את בנו לעולה, אם כן שמעה זאת מאת ה' בעצמו, והבינה שיצחק מת, ופרחה נשמתה. ובהיות שנבואה זו היתה בשורה טובה לאברהם, כי ברך אברכך וגו', שפיר נקרא שמועה זו בשם בשורה. וכאשר שמעה 'בשורת' העקידה, וכמעט שלא נשחט, פרחתה נשמתה ממנה ומתה.

[והנה] כל זה לפי דרכו של האמרי אמת, שכל נבואה מאת ה' מתגלה באותה שעה גם לשאר הנביאים. אמנם במגדים חדשים (פ' בהעלותך יב-א) כתב, דרך כשהנביא נשלח להגיד הנבואה לישראל, אז גם נביאים אחרים מקבלים הנבואה כדי שיוכלו להתרות הנביא הנשלח, מה שאין כן בנבואה שאינו נוגע אלא להנביא בעצמו, אין שום צורך שגם נביאים אחרים ידעו זאת. והביא כן גם מפירוש הרז"ז (סוף פרשת וילך) ע"ש. וכן נראה מפירוש הבונה (בעין יעקב סנהדרין פט.).

*

ולמה בפרשה, כאשר בירך אברהם את אליעזר, והתפלל עליו שיצליח בדרכו, כתיב (כד-ו) ה' אלקי השמים אשר לקחני מבית אבי ומארץ מולדתי, ואשר דבר לי ואשר נשבע לי לאמר, לזרעך אתן את הארץ הזאת, הוא ישלח מלאכו לפניך ולקחת אשה לבני משם. וברש"י דקדק שלא אמר גם אלקי הארץ. גם להבין אריכות לשונו, ודי באומרו

אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים. ופריך ודלמא הדרא ביה [פמליא של מעלה, וניחם על הרעה, והם אינם יודעים, והיאך מתרינן בו התראת ספק]. ומשני אם איתא דהדרי ביה, אודועי הוו מודעי לכולהו נביאי ע"ש. הרי לנו כי נבואה שנאמרה לנביא אחד, מתגלה הדבר ההוא לכל הנביאים, וכולם משיגים שנאמרה נבואה זו לנביא ההוא.

ואם כן אם היתה התגלות נבואה מה' לאברהם להקריב את יצחק, הרי אברהם היה טפל לשרה בנביאות (שמו"ר א-א), ודאי לא יתכן שהוא יקבל נבואה ושרה לא תדע מזה, וכיון שלא שמעה שרה נבואה זו, על כן חשבה ששמע אברהם זאת מהשטן שבלבל את אברהם, ונסיון העקידה אינו ציווי מה', ולכן פרחתה נשמתה. ולאמיתה של דבר לא נתגלה נבואה זו לשרה, כי רק כאשר יש ציווי למעשה נודע הדבר לשאר הנביאים, כי לא 'יעשה' ה' אלקים דבר, אבל כאן היה רק נסיון. ובזה יתיישב גם כן מה ששאל יצחק, הנה האש והעצים ואיה השה לעולה (כב-ז). והלא יצחק היה נביא (רש"י מגילה יד.), ובטח ידע מה שאמר ה' לאברהם, ולמה שאל איה השה לעולה, אלא על כרחך כיון שהיה רק לנסיון לא נתגלה זאת לנביאים אחרים ע"כ. [ובאמרי אמת (ליקוטים טו): ביאר בענין זה גם מאמרם (מגילה טו). כל האומר דבר בשם אומרו מביאה גאולה לעולם ע"ש. והובא בשמן ראש לשבועות ח"ב דף קעט].

ובאמת יש לומר עוד, כי רק דבר שהחליט ה' כביכול לעשותו בעצמו זה מגלה לכל הנביאים, אבל כשאומר נבואה לאדם פרטי, שהאדם יעשה איזה דבר, זה לא נתגלה לאחרים, וכמו שנאמר כי לא 'יעשה' ה' אלקים' דבר כי אם גלה סודו, אבל כשמבקש מאברהם שהוא יעקוד את בנו, לא נתגלה נבואה זו רק לו לעצמו.

אמנם עדיין יש להקשות מהבטחת ה' לאברהם לידת יצחק, דכתיב ויאמר אלקים אבל שרה אשתך יולדת לך בן וגו' (יז-ט), ולא נתגלתה נבואה זו לשרה, שהרי עבור זה נשלח אחר כך שלשה מלאכים לאברהם, אחד לבשר את שרה, שוב אשוב אליך כעת חיה והנה בן לשרה וגו', ותצחק שרה בקרבה וגו' (יח-ט), ולמה לא ידעה זאת מכבר, משעה שבאה נבואה זו לאברהם. ועל כרחך צריכין לומר, כי גם כאשר ה' עושה דבר לא מתגלה הדבר לכל

ולכאורה מהיכן למד אברהם לשנות סדר העבודה שהיה אצל הצדיקים הקודמים לו, אשר לא עשו כן חנוך ומתושלח ונח. ונראה דאיתא בגמרא (פסחים קיח.) בשעה שהפיל נמרוד הרשע את אברהם אבינו לתוך כבשן האש, אמר גבריאל לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם ארד ואצנן ואציל את הצדיק מכבשן האש, אמר לו הקדוש ברוך הוא, אני יחיד בעולמי והוא יחיד בעולמו, נאה ליחיד להציל את היחיד. ולפי שהקדוש ברוך הוא אינו מקפח שכר כל בריה, אמר תזכה ותציל שלשה מבני בניו ע"כ.

ובספר בן יהוידע שם הקשה, דלכאורה היה מגיע לגבריאל להציל אחד מבני בניו של אברהם, כנגד אברהם שהיה אחד, ומדוע זכה בשלשה. ואם מפני שמעלת אברהם גדולה מאד ולא יספיק צדיק אחד כנגדו, אם כן אף שלשה לא יספיקו כנגד מעלתו העצומה, שהיה מכריע את כולם ע"ש.

ונראה דאיתא במדרש (ב"ר סג.) אברהם לא ניצל מכבשן האש אלא בזכותו של יעקב וכו', צפה הקב"ה שיעקב עתיד לעמוד ממנו, אמר כדאי הוא אברהם להנצל בזכותו של יעקב, הדא הוא דכתיב (ישעיה כט-כב) לכן כה אמר ה' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם, יעקב פדה את אברהם ע"כ. והקשה ביפה תואר למה לא היה אברהם כדאי להנצל בזכות עצמו שמסר עצמו על קידוש השם. ותירץ שמן הדין כל מי שמוסר נפשו על קידוש השם, אין ראוי שיצילוהו, כי טוב לו השלימות הגדול הזה. וכמו שאמר רבי עקיבא לתלמידיו כשהיו סורקין בשרו במסרקאות של ברזל, כל ימי הייתי מצטער על הפסוק הזה בכל נפשך (דברים ו-ה), ואפילו הוא נוטל את נפשך, אמרתי מתי יבוא לידי ואקיימנו (ברכות סא.), ולזה לא נזקק ה' להציל רבי עקיבא וחבריו, כי זה היה תשוקת נפשם, למסור לכבוד ה' את החביב להם ביותר בעולמם, שזהו חיי נפשם. אמנם מפני משך הזרע הטהור שעתיד לצאת ממנו, יעקב ובניו, בזכותם ניצול. וזהו שאמרו יעקב פדה את אברהם, השלשלת הייחס אשר היה מטתו שלימה, בזכותם ניצל ע"כ. ואם כן תכלית הצלת אברהם לא היה עבור חיי נפשו לבד, כי לדידיה עדיף יותר לקדש שם ה' במותו, רק עבור שיצא ממנו יצחק, וממנו יעקב בחיר האבות. ותכלית הצלת אברהם היא לצורך הצלת שלשה נפשות, אברהם יצחק

ה' אלקי השמים נשבע לי לאמור וגו', ולמה האריך אשר לקחני מבית אבי וגו', שנראה מיותר לגמרי. וברש"י פירש מבית אבי מחרן, ומארץ מולדתי מאור כשדים ע"כ. ולא ביאר זאת לעיל בתחלת הענין, שאמר לו ה' לך מארצך וממולדתך ומבית אביך וגו' (יב-א), אלא כאן. גם להבין מה שאמר אשר 'לקחני', הלא לא לקח אותו אלא צוה עליו לך לך, שילך מעצמו. ונבפשוטו הכוונה כמו שפירש רש"י ויקח ה' אלקים את האדם (ב-טו), לקחו בדברים נאים ופתחו ליכנס ע"כ. ויש לומר עוד, כי אמר לו ה' לך וגו' אל הארץ אשר אראך. ובבעל הטורים 'אראך' בגימטריא 'בעננים', מלמד שהיו העננים הולכים לפניו ומראים לו הדרך ע"כ. ולכן נחשב הליכתו של אברהם כאלו ה' לקח אותו משם, שהראהו כל הדרך. גם להבין הנגינה, קדמא ואולא זרקא מונח סגול.

ונראה כי הנה יש שתי סוגי עבודה אצל יראי ה'. האחד שעובד את בוראו בביתו, מתבודד מבני אדם, מופרש ומובדל מן העולם, ומתעלה בעבודתו יום יום יותר ויותר. וכמו שמצינו בחנוך, ויתהלך חנוך את האלקים ואיננו כי לקח אותו אלקים (ה-כד), שהתעלה בעבודתו עד שנתהפך להיות מלאך, שלקח אותו אלקים למעלה, וקרא שמייה מטטרון ספרא רבא (תרגום יונתן שם). וככה התנהגו מתושלח ונח שעבדו את ה' בינם לבין קונם, ולא השגידו על אנשי דורם, וכמו שנאמר נח איש צדיק תמים היה בדורותיו, את האלקים התהלך נח (ו-ט), שעבד את ה' בינו לבין קונו, והעם נתדרדרו עד שהוצרכו להביא מבול.

א כן היה עבודת אברהם, שהדריך בני דורו, ופירסם אמונת אלקי עולם, וכמו שנאמר ואת הנפש אשר עשו בחרן (יב-ה), שהכניסום תחת כנפי השכינה, אברהם מגייר את האנשים ושרה מגיירת את הנשים (רש"י שם). והגם שעבור זה הפסיד ממעלת שלימות עצמו, ולא הגיע למדרגת חנוך שעלה בסערה השמים, מכל מקום זיכוי הרבים עדיפא ליה, וכמו שאמרו (אבות ה-ה) משה זכה וזיכה את הרבים, זכות הרבים תלוי בו. וגדולה אצלו הכנסת אורחים יותר מקבלת פני שכינה (שבת קכז.), מה שמכניס אחרים תחת כנפי השכינה, יותר מהשלמת עצמו לקבל פני שכינה, ואברהם ויתר על השלמתו, כדי שיוכל לזכות הרבים.

ויעקב, על כן זכה מלאך גבריאל בשכרו להציל שלשה אנשים, חנניה מישאל ועזריה.

*

ואיתא במדרש (ב"ר נט"ו) הוא ישלח מלאכו לפניך, רבי דוסא אומר הרי זה מלאך מסויים ע"כ. וכתוב בעץ יוסף שם, מלאכו משמע מלאך מיוחד ומסויים. וכתב השל"ה שזהו מטטרו"ן ראש המלאכים, אשר בכל מקום שנראה השכינה נראית עמו ע"ש. והנה מבואר בתוספות (יבמות טז: ד"ה פסוק) דמלאך מט"ט הוא שר העולם, והוא שר הנהפך לאש מבשר, זה חנוך ע"ש. ונראה בטעם שנתמנה חנוך לשר העולם, כי חנוך הלך את האלקים לבדו, עד שנתעלה נפשו להיות כמלאך, אבל עדיין היה חסר לו משלימותו, הזכות של עשיית טובות לעמוד לאחריים לעזר, על כן נעשה שר העולם, כדי שיוכל להשלים חסרונו, ויהיה ממונה לעשות פעולות טובות חסד לאחריים.

והנה גם בעצם הנישואין האדם מוותר על שלימות עצמו, כדי להעמיד דורות, ולהרבות ריעיו של מקום, וכמאמרם (קידושין כט:): רחיים בצוארו ויעסוק בתורה. ועבור זה מנע עצמו בן עזאי מלישא אשה, שאמר מה אעשה שנפשי חשקה בתורה, אפשר שיתקיים על ידי אחריים (יבמות טג:). על כן אמר, הוא ישלח מלאכו לפניך, מלאך מט"ט, שממנו נלמד שלא די במה שמשלים עצמו, אלא יש לעשות גם לצורך אחריים, ולקחת אשה לבני משם, כי הגם שיצחק נפשו חשקה בתורה, ויתבטל על ידי זה קצת מתורתו, להעמיד דורות עדיפא מלהשלים עצמו, וכמו שהציל ה' את אברהם עבור זה מאור כשדים.

וזה מוסר השכל לבני אדם, על חשיבות הרבצת התורה, כי המתעלה בתורה, לא יחזיק טובה לעצמו, אין טוב אלא תורה, אלא ישתדל להרביץ תורה לאחריים, בשיעורים כסדרם. וכמו כן מחזיקי התורה ישתדלו ביתר שאת לעשות חסד עם אחריים, שזה עולה יותר מהשלמת עצמו, כי זכות הרבים תהא תלוי בהם.

ומעתה כאשר ראה אברהם שהצילו ה' מאור כשדים, אף שלצורך השלמת נפשו היתה שריפתו לקדש שם ה', השלימות היותר הגדולה, אשר כל ימיו היה מצטער על זה, מזה למד שהצילו ה' כדי שיוכל להעמיד עוד את הכלל ישראל, יעקב אשר פדה את אברהם, וזה עדיפא לפני ית"ש יותר מהעילוי שהיה יכול להתעלות להשלים נפשו להשרף עבור כבוד ה', על כן מאז שינה דרכי העבודה, לוותר על השלמת עצמו, כדי להדריך אחריים ולזכות את הרבים.

ולכן כעת כאשר הגיע הזמן להשיא את יצחק בנו, אשר ממנו תצא יעקב ובניו, אשר עבורם הצילו ה' באור כשדים, ונמנע מלהשלמת עצמו עבור זכות את אחריים. הרי צריכין למצוא לו זיווג הגון שיוכל לצאת ממנו אותו יעקב, אשר עבורם שינה ה' סדרי הטבע להצילו. על כן השביע את אליעזר ואמר לו, ה' אלקי השמים אשר לקחני מבית אבי ומארץ מולדתי, לא נתכוין על מה שאמר לו ה' לך מארצך וגו', אלא על מה שהפילו נמרוד בכבשן האש, ואז ירד 'אלקי השמים' משם למטה להצילו, 'אשר לקחני מבית אבי ומארץ מולדתי', וברש"י מאור כשדים, שלא מסר הדבר למלאך גבריאל, אלא הוא עצמו לקחני משם. וכל זה היה כדי להעמיד דורות עד שיגיע יעקב בחיר האבות, הוא ישלח מלאכו לפניך ולקחת אשה לבני משם.

וזהו ביאור הנגינה, קדמא ואולא זרקא מונח סגול, שבא לרמוז שבשעה שהפילו את אברהם לכבשן האש באור כשדים, רצה מלאך גבריאל לרדת להצילו, והקב"ה הקדימו והלך, כי נאה ליחיד להציל את היחיד, וסילק לצדדים את מלאך גבריאל מלירד אז. אבל לא קיפח שכרו, אלא הניח הדבר לפניו לעשות זאת לעתיד, להציל השלשה צדיקים, חנניה מישאל ועזריה, שהם נקודות הסגול, סגל חבורה של קדושי עליון.

הגליון הזה נתנדב על ידי

מוה"ר ר' מרדכי יודא פריעדמאן הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בנו הרחן אברהם נ"י למו"ט	מוה"ר ר' יוסף הכהן רובין הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו באירוסיו בנו למול טוב	מוה"ר ר' יונתן לעפקאוויטש הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בתו למול טוב	מוה"ר ר' דוד מענצער הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בנו למול טוב	מוה"ר ר' אשר מרדכי לעפקאוויטש הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בנו למול טוב	מוה"ר ר' עזריאל יודא שטערן הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בנו למול טוב
---	--	--	---	---	--

הרוצה לנדב להוצאת הגליון יפנה להר"ר יואל ברא"ש פייערווערקער הי"ו 347.425.2151